

החייל שירה במחבל לאחר שנוטרל הואשם בהריגה [?] ניתוח משפטי

בימים אלו הוגש נגד החייל שירה למוות במחבל פלסטיני ששכב פצוע על הקרקע כתב אישום לבית הדין הצבאי המייחס לו עבירת הריגה. המאמר הבא מסביר מדוע הוגש כתב אישום בעבירת הריגה, איך ניתן להבדיל משפטית האם החייל היורה הרג את המחבל או ביצע ירי לגיטימי ומוצדק, וכך מה העונש הצפוי לחייל היורה?

כתב אישום נגד החייל היורה אלאור אזריה

כתב אישום הוגש נגד החייל אלאור אזריה אשר ירה למוות במחבל בחברון בעודו שרוע על הרצפה. התביעה הצבאית מייחס לחייל היורה שני אישומים, האישום הראשון מייחס לחייל **עבירת הריגה** לפי סעיף 298 לחוק העונשין ואילו האישום השני בעניין **התנהגות שאינה הולמת** לפי סעיף 130 לחוק השיפוט הצבאי.

כתב האישום מתאר כיצד הגיע החייל לזירת הפיגוע מספר דקות לאחר שהמחבל נוטרל, מתוקף תפקידו כחובש צבאי טיפל באחד החיילים הפצועים - ולאחר מכן ניגש אל עבר המחבל, העביר את הקסדה שלו לאחד מחבריו החיילים, דרך את הנשק וירה בראשו של המחבל בניגוד לנהלי הפתיחה באש וללא הצדקה מבצעית. התביעה הצבאית טוענת שהמחבל היה שכוב על הרצפה, לא ביצע תקיפה נוספת ולא סיכן את הנוכחים בזירת הפיגוע.

להלן העתק כתב האישום שהוגש נגד החייל היורה;

צבא	הגנה	לישראל
בבית הדין הצבאי המחוזי מחוז שיפוט מרכז		תיק ב' ד' נר/מח/16/ תיק מצ"ח ב"ש 113/16
במשפט	שבין:	
התובע	הצבאי	- המאשים
	נגד	
		- הנאשם

סמל א' א' - גדי' 92
(פרטיו המלאים של הנאשם בידי התביעה)

כתב – אישום

הנאשם הנ"ל מואשם בזאת בביצוע העבירות הבאות:

פרט אישום ראשון:

מהות העבירה: הריגה, לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977.

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל, בהיותו חייל בצה"ל, בסמוך לשעה 8:00 בבוקר של יום חמישי, 24 במארס 2016, או במועד סמוך לכך, בחסס גילבר בחברון או במקום הסמוך לכך, גרם במעשה אסור למותו של אדם, דהיינו:

במועד ובמקום האמורים לעיל, תקפו המחבלים רמזי עזיז מוסטפא קצראוי ועבד אל-פתאח יוסרי עבד אל-פתאח אלשריף את חייל צה"ל, רבי"ט א.ו., ואת קצין צה"ל, סג"ם מ.ס., באמצעות סכינים, ופצעו את רבי"ט א.ו.

סג"ם מ.ס. ורבי"ט א.ו. השיבו אש לעבר המחבלים. כתוצאה מירי זה נהרג המחבל קצראוי והמחבל אלשריף נורה ונפצע משה קליעים. המחבל אלשריף נותר שכוב על הקרקע, בעודו בחיים, מבלי שיצר סכנה מיידית ומוחשית לחיי האזרחים והחיילים שהיו מסביבו.

הנאשם, אשר נמנה עם חפ"ק המ"פ וכן שימש כחובש פלוגתי בעת האירוע, הוקפץ למקום, והגיע לזירת האירוע מספר דקות לאחר הירי במחבלים. הנאשם החל לטפל ברבי"ט א.ו. וליווה אותו לאמבולנס אשר הגיע למקום.

לאחר מכן, שהה הנאשם בזירת האירוע עוד זמן מה. בשלב מסוים, ניגש הנאשם ואסף את קסדתו אשר הונחה על הארץ והחל לנוע לכיוון המחבל אלשריף. הנאשם ניגש אל רבי"ט ת.מ. אשר עמד במקום, מסר לו את קסדתו וביקש ממנו להחזיקה. לאחר מכן דרך הנאשם את נשקו, מסוג M-4 מסטי"ב 344416, כלפי מעלה, התקרב מספר צעדים לעבר המחבל אלשריף וירה כדור אחד מטווח קצר, תוך שהוא מכוון לעבר ראשו של המחבל אלשריף ופוגע בו.

כל זאת ביצע הנאשם בניגוד לנהלי הפתיחה באש וללא הצדקה מבצעית, שעה שהמחבל אלשריף היה שכוב פצוע על הקרקע, לא ביצע עוד תקיפה ולא היווה סכנה מיידית ומוחשית לנאשם או לאזרחים ולחיילים שהיו במקום.

במעשיו גרם הנאשם למותו של המחבל אלשריף שלא כדין.

פרט אישום שני:

מהות העבירה: התנהגות שאינה הולמת, לפי סעיף 130 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו – 1955.

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל, בהיותו חייל בצה"ל, בדרגת סמל, במועד ובמקום המפורטים בפרט האישום הראשון, התנהג באופן שאינו הולם את דרגתו ועמדתו בצבא, בעשותו את המעשה המפורט בפרט האישום הראשון.

סא"ל
צבאי

אדורם ריגלר,
תובע

מה ההבדל בין רצח לבין הריגה?

בתחילה נחקר החייל היורה בחשד **לעבירת רצח**, אולם בסופו של יום הוגש נגדו כתב אישום **בעבירת הריגה**. ההבדל בין עבירות הרצח להריגה נעוץ בין היתר ביסוד הנפשי של הנאשם בזמן ביצוע המעשה. לו רצתה הפרקליטות הצבאית להעמיד את החייל היורה לדין בגין עבירת רצח, היה עליה להוכיח את שלושת יסודות העבירה: האחד, שהחייל החליט להמית את המחבל. השני, שהחייל הכין ותכנן את אקט ההמתה מבעוד מועד. השלישי, העדר קינטור מצד המחבל. מאידך, כדי להעמיד את החייל לדין בגין עבירת הריגה, די שהתביעה הצבאית תוכיח שהחייל גרם למותו של המחבל תוך עשיית מעשה אסור. לעניין היסוד הנפשי של עבירת הריגה, די להוכיח שהחייל היה פזיז במעשיו כאשר החליט לירות במחבל למוות וכי החייל צפה באפשרות שהתנהגותו תגרום למותו של המחבל.

האם החייל היורה אשם בהריגת המחבל?

מדובר בשאלה מורכבת אשר תוכרע בסופו של יום בבית הדין הצבאי. אולם [עורך דין פלילי](#) יכול לטעון להגנות שיעמדו לצד החייל במהלך המשפט. בין היתר, ניתן לטעון שהחייל חשש שהמחבל נשוא עליו מטען נפץ ועל כן, למרות שהוא בהחלט ירה במחבל והרג אותו בעודו שוכב על הרצפה, הרי שהפעולה שנקט החייל היא הכרחית לניטרול הסכנה באופן סופי. ההגנה האפשרית לחייל היורה לעניין זה היא הגנת הצורך על פי סעיף 34 לא לחוק העונשין לפיה מעשיו היו נחוצים **באופן מיידי לשם הצלת חייו שלו או של זולתו מסכנה מוחשית**.

זאת אומרת, שאם ניתן יהיה להוכיח שהחייל סבר בצדק שהמחבל נושא על גופו מטען נפץ וכי אם לא ינטרל את המחבל, הוא או חבריו עלולים להיפגע, הרי שניתן יהיה לזכות את החייל מעבירת הריגה.

מאידך, יש הטוענים שניתן ללמוד מהתנהלותו של החייל היורה בזירת הפיגוע כדי להצביע על כך שלא החשש מפני מטען צינור הניע אותו לירות - אלא רצונו להמית את המחבל אשר פגע בחבריו. במצב דברים זה, מבחינה משפטית, מתקיימים לכאורה היסודות הדרושים להוכחת עבירת הריגה, שהרי המחבל אומנם "קינטר" בכך שפגע בחבריו של החייל זמן קצר קודם לכן, אולם מאחר שהוא נטרל ולא היווה סכנה לחיי החייל או חבריו, הרי שירי מאוחר לראשו הוא בלתי מוצדק, לא נועד לשם הצלחת חיי החייל או חבריו, ומעיד על רצונו של החייל להמית את המחבל בהלך רוח של פזיזות לכל הפחות.

{*:fast_contact}